

เทศน์เช้า วันที่ ๓ ตุลาคม ๒๕๕๓

พระอาจารย์สงบ มนฺตสนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองขวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจฟังธรรม เวลาเราทำบุญกุศล เห็นไหม ทำบุญกุศลเข้าสู่ใจ คุณงามความดีเข้าสู่ใจ เรามองไปในสังคม เราต้องการให้คนเป็นคนดี ถ้าสังคมมีความร่มเย็นเป็นสุข สังคมมั่นคง เราจะมีความร่วมมือเป็นสุข นี่เรามองสังคม มองความเป็นไปของโลก แล้วอยากให้โลกนี้ร่วมมือเป็นสุข เราจะร่วมมือเป็นสุขไปด้วย

ฉะนั้นความร่วมมือเป็นสุขของเรา เริ่มต้นจากการทำบุญกุศลของเรา เอาบุญกุศลสู่ใจนะ ถ้าเอาบุญกุศลสู่ใจ นี่มันมีความชุ่มชื้นในหัวใจ ดูเวลาแห้งแล้งสิ ดินนี้แตกแขนงไปหมดเลย มันแตกแขนง มันไม่มีสิ่งใดเป็นประโยชน์กับมันเลย พอมันได้น้ำฝนนะ มันได้น้ำชุ่มชื้นของมันนะ ดินนั้นจะเป็นประโยชน์ ปลูกพืชพันธุ์ธัญญาหารได้ทันที

หัวใจเวลามันแห้งผากนะ เวลามันทุกข์มันร้อนในหัวใจเราเห็นไหม บุญกุศลมันอยู่ที่นั่นนะ แต่เดิมโลกเขาขาดแคลนกัน เขาหาเพื่อความมั่นคงทางชีวิต พอมั่นคงในชีวิตแล้ว ในปัจจุบันนี้ ! ในปัจจุบันนี้การสื่อสารมันไว นี่พวกที่ประสบความสำเร็จทางชีวิตนะ ประสบความสำเร็จชีวิตทางโลก แต่เขาก็ยังทุกข์ในหัวใจ เขาไม่มีที่พึ่งนะ เขาก็ตะเกียกตะกายหาทางออกกัน

พอตะเกียกตะกายหาทางออกกัน เขาก็ศึกษาหาทางออกกัน เวลาเราศึกษาพุทธศาสนา สิ่งนี้เป็นทางชี้แนะ... สิ่งนี้เป็นทางชี้แนะ เขาพยายามแสวงหาสิ่งนี้กันนะ “นี่มันเป็นบุญกุศลไง มันเป็นทางออกของใจ” โลกนี้ไม่มีทางออกหรอก

โลกนี้เป็นผลของวิภวัญชะ !

ผลของวิภวัญชะ ! เห็นไหม ผลมันคือวิบาก สิ่งก็คือวิบากนี่มันสำเร็จผลไปแล้ว สิ่งสำเร็จผลไปแล้วนี่มันเป็นวิบาก เราไปแก้ที่ปลายเหตุมันได้ไหม นี่แล้วสิ่งที่เป็นปลายเหตุมันมันเกิดมาจากไหน มันเกิดมาจากปฏิสันธิจิต มันเกิดมาจากเราเกิดมา เราได้สถานะนี้มา สถานะอันนี้มันเป็นผลนะ มันเป็นวิบาก มันเป็นผลของวิภวัญชะ

แล้วผลของวิญญูะมันเกิดมาจากอะไร องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าท่านย้อนกลับ เห็นใหม่ ผลของวิญญูะนี้มันเกิดมาจากอะไร ผลของวิญญูะมันเกิดมาจากปฏิสนธิจิต จิตมันไปเกิดในสถานะไหน มันให้ผลมาเป็นสภาวะเป็นแบบนั้น สิ่งที่เกิดเป็นสภาวะแบบนั้นเกิดเพราะเหตุใด เกิดเพราะกรรม ! กรรมดีกรรมชั่ว การกระทำ เห็นใหม่

เราเกิดมานี้เราเกิดมาด้วยความบาลานซ์ของครอบครัวนะ เวลาครอบครัวไหนร่วมเย็นเป็นสุข ลูกมาเกิดนี้จิตใจดี ถ้าเวลาเรามีความทุกข์ยาก เห็นใหม่ ปฏิสนธิจิต... เวลาทางวิทยาศาสตร์นะ ทางจิตวิทยา เวลาเด็กเกิดแล้วเราต้องดูแลรักษา เราต้องถนอมครรภ์ เราต้องอะไรนะ แต่เวลาปฏิสนธิ ! ปฏิสนธิ จิตมันลง เวลาจิตมันลงสู่ครรภ์ ลงสู่การเกิด ถ้าจิตใจของพ่อแม่รื่นเริง จิตใจของพ่อแม่เนะ นี้บุญกุศลมันมาอย่างนั้น เห็นใหม่

แล้วนี่ต่างคนต่างมา ต่างคนต่างเป็น ต่างคนต่างไป แล้วองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็มาเกิดเหมือนกัน มาเกิดเป็นเจ้าชายสิทธัตถะ แต่ได้สร้างบุญกุศลบารมีเต็มมาบอกว่า “เราจะเกิดชาตินี้เป็นชาติสุดท้าย”

เราพูดบ่อยมาก ! เกิดชาตินี้เป็นชาติสุดท้ายเพราะอะไร เพราะตอนนั้นเพิ่งเกิดนี่ ! เพิ่งเกิด ! ยังไม่ได้เป็นพระพุทธรเจ้า ! นี่กล้าปฏิญาณได้อย่างไร เด็กเพิ่งเกิดกล้าปฏิญาณตนว่าเราจะเกิดเป็นชาติสุดท้าย ทั้งๆ ที่พุทธศาสนายังไม่มีนะ ! แต่ด้วยบารมีอันนั้นใจด้วยบารมีในหัวใจที่ได้สร้างสมมา

นี่ที่เรามาทำบุญกุศลกันอยู่นี้ เพื่อหัวใจของเราแน่แหละ เพราะเราเชื่อศาสดาเราเป็นชาวพุทธ.. พุทธศาสนาสอนถึงพุทธะ ! คือผู้รู้.. ผู้ตื่น.. ผู้เบิกบาน..

ถ้าผู้รู้.. ผู้รู้คือเรารู้สึก เรารู้จิตตัวเราเอง เห็นใหม่ นี่สังคมโลก สังคมหน้าที่การงานมันก็เป็นปัจจัยเครื่องอาศัย มันเป็นหน้าที่การงาน ปัจจัยดำรงชีวิต ! สิ่งนี้มันทำแล้วพอทำแล้วมันเป็นผลของวิญญูะ ! ผลของวิญญูะ ! มันบำรุงบำเรอร่างกายนี้ให้ดำรงชีวิตได้

ถ้าร่างกายนี้เข้มแข็ง ร่างกายนี้แข็งแรง เราก็อยู่สุขสบายนะ คนเจ็บไข้ได้ป่วยนี้เขาทุกข์ยากนะ นี่ถ้าร่างกายนี้มันพิกลพิการ ไปเราก็เป็นทุกข์ ฉะนั้นเราต้องรักษาไว้

อย่างเช่น รถของเราที่ต้องสมบูรณ์ตลอดเวลา รถของเราจะเคลื่อนไหวไปไหนก็ได้ น้ำมันของเราเต็มไปหมด เราจะออกตัวเมื่อไหร่ก็ได้ รถของเราจะถ้ามั่นชำรุดเสียหาย จะออกตัวไป เจ็นกันแล้วเจ็นกันอีก เห็นไหม

นี่ก็เหมือนกัน ถ้ำร่างกายเราแข็งแรง... ร่างกายเราแข็งแรง เราดูแลรักษากัน ปัจจัยเครื่องอาศัยนี้เราถนอมรักษาร่างกายของเรา ร่างกายของเรานี้จิตใจมันอาศัยอยู่ในร่างกายนี้ ถ้ำร่างกายนี้มันจะใช้เพื่อประโยชน์กับใจนี้ มันเคลื่อนไหวด้วยความสะดวกสบาย นี่หน้าที่การงานทางโลก ! .

หน้าที่การงานทางโลก เห็นไหม แล้วโลกจะเจริญขนาดไหนนะ เจริญขนาดไหน ก็ไปอยู่บนกองทุกข์ ! ไปอยู่บนกองทุกข์นะ แล้วเราจะหาทางออกกันอย่างไร เห็นไหม เราถึงมาหาทางออก เราถึงหาความร่มเย็นเป็นสุขของใจ

คุณี่ นึกคนผู้ยิ่งใหญ่ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้อยู่โคนต้นโพธิ์ นี้ผู้ที่มีความสุขสำราญในหัวใจ นี้ตรัสรู้อยู่โคนต้นไม้ อยู่กับธรรมชาติ อยู่กับสรรพสิ่ง เห็นไหม มันก็ไม่ปรารถนาสิ่งใดเลย แต่ดำรงชีวิตได้นะ ! ดำรงชีวิตได้ !

คุณี่ เวลาสัตว์ป่าอยู่ในป่า มันอาศัยอะไร ทำไมมันดำรงเผ่าพันธุ์ของมันได้ มนุษย์เรานี้ถ้าธรรมดาเราดำรงเผ่าพันธุ์เราไม่ได้ แล้วที่มนุษย์เราดำรงเผ่าพันธุ์เราได้ ถ้าดำรงเผ่าพันธุ์เราได้ เห็นไหม แต่เพราะค้นหากความทะยานอยาก ด้วยการเบียดบีบสีไฟกัน

สัตว์ ! มันรังแกกันด้วยเขี้ยวเล็บของมัน... มนุษย์ ! รังแกกันด้วยปัญญา

มนุษย์รังแกกันด้วยความอิจฉา มนุษย์รังแกกันด้วยการคดโกง หลอกลวงกันหมดทั้งชีวิตนะ ทรัพย์สมบัติเสียหายไป แล้วจิตใจชอกช้ำใจสุดทุกข์ทนขนาดไหน

นี่มนุษย์รังแกกันขนาดนั้น ! เวลาสัตว์มันรังแกกันมันรังแกด้วยเขี้ยวเล็บของมัน ด้วยกำลังของมันเท่านั้น มันรังแกด้วยชีวิตนะ แต่เวลาของเราเราเอารัดเอาเปรียบกัน เห็นไหม เพราะอะไรล่ะ เพราะมันไม่ถือศีลใจ เพราะมันไม่ซื่อสัตย์กับตนเอง ใจ ไม่มีผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน

ถ้าผู้รู้... ใจเป็นกุศลนะ... ดูเวลาเราใจเป็นกุศลสิ เราทำสิ่งใดไปเรารู้ เราทำไม่ลง เราทำไม่ได้ นี่ถ้าจิตใจคนเป็นธรรม

แต่จิตใจคนที่เป็นอธรรมนี้ ทั้งๆ ที่รู้.. เขาทำด้วยความรู้ของเขา เขาตั้งใจทำของเขา นั่นแหละกรรมชดๆ เต็มๆ เลย คุณสิ เวลาอ่านไฟแดงๆ เรารู้ว่าสิ่งนี้เป็นแดงๆ แต่เราจำเป็นต้องใช้ประโยชน์ เราจะใช้ไม้หรือใช้สิ่งใดเอาสิ่งนั้นเพื่อไปเป็นเชื้อไฟ แต่ถ้าเด็กมันไม่รู้มันจับทั้งมือเลย

นี่ก็เหมือนกัน กอดไปทั้งตัว กอดไปทั้งความรู้สึก ความนึกคิดออกไปเป็นเรา เราสวมไปไม่มีขยับเลย แต่ถ้าเวลาคนจำเป็น นี่มันเป็นผลของวิภูษนะ

คนเราในชีวิตมันมีลุ่มๆ ดอนๆ มันมีโอกาสพลาดพลั้งของมันเหมือนกัน แต่ความพลาดพลั้งนั้น ถ้าเรามีสติปัญญาอยู่เรากี่ระวัง เรารู้ว่ามันเป็นไฟ ถ้ามันเป็นไฟ นี่เราจะทำสิ่งใดเราก็ตกมือเข้าไป เพื่อจะไม่ให้มันเผาเราจนเกินไปนัก

ผลของวิภูษนะ ! เวลากรรมมันให้ผลนะ มันมีเวรกรรมของมันทั้งนั้นแหละ แล้วเวรกรรมนี้เห็นไหม อยู่ที่โอกาสและจังหวะ ถ้าอยู่ที่โอกาสและจังหวะ แล้วเรามีความขยับขยับไหม.. เรามีสติปัญญาของเราไหม.. เนี่ยมีเพราะเหตุใด.. มีเพราะได้การตอกย้ำนี้ไง !

“การฟังธรรม.. การฟังธรรมนี้แสนยาก” สิ่งที่ไม่เคยได้ยินได้ฟัง สิ่งที่เคยได้ยินได้ฟังแล้วตอกย้ำมัน ! ตอกย้ำมัน ! ตอกย้ำให้มันมันคง นี่พอสิ่งใดแก้ความลังเลสงสัย สิ่งนี้จริงหรือไม่จริง เราพิจารณาของเราแล้วมันน่าจะเป็นสภาวะแบบนี้

นี่ฟังธรรมของครูบาอาจารย์มาแล้วเทียบเคียงกัน แก่ความลังเลสงสัย สิ่งที่แก้ความลังเลสงสัย ความข้องใจ นี่สิ่งนี้มันจะเข้าไป เพราะข้อมูลมันแตกต่างกับความรู้สึกของเรา ข้อมูลแตกต่างกับความคิดของเราหมดแหละ แล้วความคิดเรา จริงๆ นี่ความคิดเราสุดยอดทั้งนั้นแหละ แล้วข้อแตกต่างนั้นมันแตกต่างกันอย่างไร นี่ไง “กาลามสูตร” เห็นไหม

กาลามสูตร ! เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกให้มีศรัทธาความเชื่อ ถ้าไม่มีศรัทธาความเชื่อ เราจะไม่ค้นคว้าสิ่งใดๆ เลย เพราะเรามีความเชื่อ เรามีแรงปรารถนาเราถึงมาค้นคว้าพิสูจน์ตรวจสอบสิ่งนั้น นี่คือศรัทธา !

แต่ศรัทธาเป็นความจริงหรือยัง ถ้าศรัทธานี้เป็นความจริงหรือยัง ก็กาลามสูตรไง ! ไม่ให้เชื่อแม้แต่อาจารย์เราพูด ผู้ที่พูดอยู่ตรงข้ามนี้ เราต้องหาเหตุผลคัดค้านมา ถ้าหาเหตุผลคัดค้านได้ คัดค้านกันด้วยเหตุด้วยผล ถ้าคัดค้านด้วยเหตุผล

“นี่กาลามสูตร ! พระพุทธเจ้ายกย่องสรรเสริญ”

ไม่ให้เชื่อตามๆ กันไป ไม่ใช่หัวหน้าจูงไปไหนก็ไปด้วย ถ้าหัวหน้ามันตาบอด มันก็พากันลงเหวหมด ถ้าหัวหน้ามันตาดี แต่หัวหน้าปัญญามันไม่ถึง มันก็พาลุ่มๆ ดอนๆ เห็นไหม ถ้าหัวหน้ามันฉลาดนะมันจะพาออกไป แล้วเวลาพาออกไป เราตามไป นี่เราไม่กล้าตามนะ โอ้โฮ.. พาลุยไฟ อย่างนี้ไม่ใช่ไหวหрок พอเห็นไฟแล้ววิ่งหนีหมดเลย นี่หัวหน้าพาลุยไฟ “ตบะธรรม”

สิ่งที่ต่อสู้กับความเป็นจริงของเรา ต่อสู้กับหัวใจของเรา.. ต่อสู้กับหัวใจของเรา ! หัวใจของเรานั้นละมันคิดแตกแยก มันคิดเบี่ยงเบน มันคิดไม่เป็นความจริง เห็นไหม แล้วถ้าความจริงมันคืออะไรละ ความจริงมันเป็นสิ่งที่พิสูจน์ได้นะ

“นี่สังฆธรรม ! ศีล สมาธิ ปัญญา”

ศีล... นี่เบียดเบียนเขาไหม เราทำลายเขาไหม เวลาคำว่าเบียดเบียนนะ คุณิเวลาครูบาอาจารย์ของเรา แม้แต่เป็นโรคเป็นภัยยังไม่ยอมรักษาเลย ว่าไปเบียดเบียนเชื่อโรค นี่ท่านคิดของท่านขนาดนั้นนะ ให้ท่านเขา ให้ความเป็นไปของเขา

นี่ถ้าจิตใจละเอียดมากขนาดไหน มันจะเห็นความดีที่ละเอียดขึ้นไป ความดีจนเราคิดว่าไม่ใช่ความดีนะ เราคิดว่าความดีเป็นวัตถุที่เรายื่นให้ต่อกัน เราไม่คิดถึงความดี เห็นไหม

คุณิ ในพระไตรปิฎกนะ แม้แต่การหลีกทางให้กัน เดินสวนกันแล้วเราหลบทางให้ นี่เราทำบุญแล้วนะ เราหลีกทางให้ เดียวนี้ไม่ใช่หลีกทางให้ แต่มันขวางเลยนะ มันว่าขวางแล้วมันใหญ่มันโต แต่ในทางธรรมนะ แม้แต่เราหลบหลีกให้เขา เขามาด้วยความยากลำบาก แล้วเราหลบหลีกให้เขาไปก่อน เป็นบุญทั้งนั้นแหละ !

บุญนะ ถ้าคนมีปัญญามันเก็บเกี่ยวได้ทุกๆ อย่างเลย เราเห็นสิ่งใดมันเป็นประโยชน์กับเราหมดแหละ แล้วเวลาเราจะประพฤติปฏิบัติ เรามาทำร้ายตัวเองทำไม ทำไมเราต้องมาอดอาหาร ทำไมมันต้องอดนอน ทำไม.. มันมาทำร้ายตัวเราทำไม เวลาคนอยู่ในสังคมด้วยกันเรายังหลบหลีกให้เขาไปก่อนเลย แล้วถ้ากิเลสมันหลบหลีกให้ไปก่อนไม่ได้หรือ ก็หลบหลีกให้ไปก่อน มันก็ตัวอ้วนๆ นะสิ มันก็จีหัวเอานะสิ

ฉะนั้นเวลาหลบหลีกเพื่อบุญกุศล เพื่อความสุขร่มเย็นทางสังคมจากมนุษย์ ! แต่กิเลสเรามันหลบหลีกไม่ได้

“การฆ่าที่ประเสริฐที่สุด คือการฆ่ากิเลส !”

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่ให้เบียดเบียนกัน ไม่ให้ทำลายกัน ให้มีการเสียสละต่อกัน แต่การฆ่าที่ประเสริฐที่สุดคือการฆ่าทิฐิมานะที่ความเห็นผิดของเรา ! ถ้าการฆ่าที่ประเสริฐ เห็นไหม คุณติ เวลาเราชำระกิเลสแล้ว นี่ป่ารกชัฏในหัวใจ ความป่ารกชัฏเป็นที่ชุ่มชื้นของพวกสัตว์ร้าย พวกมาร พวกโจรภัยมันซ่อนอยู่ในป่านั้น

ในป่ารกชัฏในหัวใจเราเห็นไหม โคนป่า ทำลายป่า แต่ต้นไม้ไม่ได้ทำลายแม้แต่ต้นเดียว ต้นไม้อยู่ครบสมบูรณ์ โคนป่านี่ป่าไม่ชำรุดทรุดโทรมเลย ไอ้เราโคนป่าเอาแทรกเตอร์ไถเข้าไปเลยนะ ราบเป็นหน้ากลองเลยนะ

แต่เวลาโคนป่าของเราไม่มีสิ่งใดบุบสลายเลยนะ แต่ทิฐิมานะ ความเห็นผิดที่ชุ่มชื้นของมารนี่มันโดนทำลายไป... ทำลายด้วยอะไร ทำลายด้วยปัญญา ปัญญาที่เกิดจากอะไร ปัญญาเกิดจากสัมมาสมาธิ ! ถ้าปัญญาไม่เกิดจากสัมมาสมาธิ มันเป็นปัญญาเห็นแก่ตัว

ปัญญาของเราจะ “อู้อู.. โจรนี้เป็นเพื่อน.. โจรนี้คบกันมาตั้งแต่ต้น.. รักกันมาก มันจะไม่ทำลายเราหรอก” นี่ปัญญาอย่างนี้ตายหมด ปัญญาว่า “โอ๊ย... เพื่อนเราไง โจรหากินมาด้วยกัน” อวิชานี้หลอกกันมาตั้งแต่ภพชาติไหนก็อยู่มาด้วยกัน... อย่างนั้นมันจะไม่ทำลายกันเลย

แต่ถ้าเป็นสัมมาสมาธิ ! สัมมาสมาธิมันเป็นสังขารธรรม.. สัมมาสมาธิมันเป็นพื้นฐาน...“นี่สมณะ ! สมถกรรมฐาน.. ฐานที่ตั้งแห่งการงาน” งานจะเกิดขึ้นมาจากความสะอาดบริสุทธิ์ของฐานที่ตั้ง ไม่มีลำเอียง.. ไม่มีลำเอียงฝักฝ่ายใด

ถ้าคบกันมาขนาดไหน แต่ถ้าเป็นใจก็ต้องพิพากษา แต่ถ้าเป็นความดีก็ต้องยกย่องสรรเสริญ นี่ใจมันไม่มีลำเอียงว่าเพื่อนเราเพื่อนเขา ไม่มีลำเอียง ! แต่ถ้าเป็นความคิดโลกีย์ปัญญานะ “เพื่อนเรา.. ของเรา.. ทำไม่ได้” อู้อู.. ต้องดูแลรักษา กัน ไม่มีการทำลาย ไม่มีการทำร้าย ไม่มีการฆ่าใจ

การทำพญามารนั้น การฆ่ากิเลสที่ประเสริฐที่สุดทำไม่ได้ ! ทำไม่ได้ ! มันเป็นการทำลายตัวเอง

แต่ถ้าจิตเป็นสัมมาสมาธินะ ! จิตมันเป็นสัมมาสมาธิ เป็นมัชฌิมาปฏิปทานะ สิ่งใดเกิดขึ้นมาต้องพิสูจน์ตรวจสอบ ! พิสูจน์ตรวจสอบด้วยอะไร.. ด้วยสัมมาสมาธิ

สัมมาสมาธิ เห็นไหม นี่ปัญญา โลกุตตรปัญญา วิปัสสนาญาณเกิดขึ้นนี้ ไม่ใช่ วิปัสสนิก นึกเอา เห็นเอา คิดเอา ความพอใจของเรา

แต่วิปัสสนามันเกิดจากสังขารธรรม ทุกข์.. สมุทัย.. นิโรธ.. มรรค.. มรรคมันเกิดขึ้นมาได้อย่างไร มรรคญาณมันเกิดขึ้นมาได้อย่างไร

ปัญญาในองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ปัญญาที่เกิดจากความป็นจริงที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ขึ้นมาเนี่ยมันมาจากไหน ผู้ที่ประพฤติปฏิบัติ จะรู้จริง เห็นจริง เห็นไหม

พระอรหันต์ในสมัยพุทธกาล องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นพระอรหันต์ในปัจจุบันนี้ ถ้าใครทำสำเร็จเป็นพระอรหันต์ มีความรู้เหมือนกัน ! มีความรู้อันเดียวกับองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ! มีความรู้ความเห็นอันเดียวกัน แล้วมันจะแตกต่างกันไปตรงไหน ถ้ามันรู้ไม่เหมือนกัน มันจะชำระกิเลสได้อย่างไร... นี่ถ้าใจเป็นกุศล เรารู้จากใจที่เป็นกุศล เราจะเก็บเล็กผสมน้อย

นี่หลวงปู่มัน... หลวงตาท่านเล่าให้ฟังประจำ ท่านสิ้นกิเลสแล้วนะ ท่านก็เก็บเล็ก ผสมน้อยของท่าน ท่านจะไม่ยอมก้าวล่วง.. ไม่ยอมก้าวล่วง หลวงตาท่านพูดเอง..

“เราทำไม่ได้ เราไม่สามารถทำให้ถูกต้องตามธรรมวินัยได้ทั้งหมด เพียงแต่ว่าเราจะทำผิดให้น้อยที่สุด ด้วยความละอายใจ !”

คนเราทำให้ถูกต้องตามธรรมวินัยนี้เราทำไม่ได้ เพราะมันละเอียดลึกซึ้งนัก หลวงตาท่านพูดกับพระบ่อยๆ ว่า “เราจะพยายามทำให้ผิดพลาดน้อยที่สุด !” แต่คนที่ทำไม่ผิดธรรมวินัยเลยนี้ท่านจะบอกว่า “แทบจะไม่มีเลย !”

เพราะมันด้วยจิตนิสัย ด้วยความเป็นไป มันจะมีความผิดพลาด เพราะธรรมวินัย มันมีของมัน แล้วเราทำนี้ “เราจะทำผิดพลาดให้น้อยที่สุด” ท่านพูดกับพระในวงในบ่อย เราจะบอกว่า “เราจะทำให้ถูกต้องหมด ไม่มี !” นี่ท่านพูดเอง

แต่หลวงปู่มันท่านก็พยายามทำ ทำเพื่อเป็นคติ เป็นตัวอย่างให้พวกเราชาวพุทธ ได้มีคติ ได้มีตัวอย่าง ให้มีที่ระลึกถึงว่า นี่ในคำรามันมีแต่ตัวอักษร มันมีแต่การบอกเล่า แต่ผู้ที่ทำจริง ผู้ที่เป็นแบบอย่างของเรา ผู้ที่จะยืนยันให้เป็นประโยชน์กับเรา นี่เราจะเอาใครเป็นที่พึ่ง ถ้าเรามีที่พึ่ง มีที่ตัวอย่าง เราจะมั่นคงของเรา เห็นไหม พอมั่นคงขึ้นมา มันจะเป็นพ่อแม่ครูอาจารย์ของเรา เพื่อประโยชน์กับเรานะ

ใจเป็นกุศล เราจะหาสิ่งที่เป็นคุณงามความดีกับเรา เพื่อประโยชน์กับเรา เอวัง